

idet de købte Arealer altid vil være de Penge værd, som er anbragte i dem. Jeg vil altsaa henstille til den højtærede Indenrigsminister, om det ikke var muligt, at Ministeriet kunde se lidt mere velvilligt paa en saadan Anvendelse af Kommunernes Kapitalformue, end det hidtil har været Tilfældet.

Til sidst vil jeg rette en lille Misforstaaelse, som den højtærede Finansminister gjorde sig skyldig i ved Fremlæggelsen af Finanslovsforslaget, idet han sagde, at der paa dette var optaget 18 Mill. Kr. til offentlige Arbejder i hele Landet. Det er en Misforstaaelse, det kan ikke være hele Landet, der er ment, under Forudsætning af, at Lolland-Falster Stift hører med til hele Landet. Der kommer nemlig ikke noget af de 18 Millioner derover. Der er ikke noget nyt eller ejendommeligt deri, der plejer aldrig at gaa noget af Statens Midler til Lolland-Falster. Men da det en Gang er nævnt her, vil jeg henstille, om der ikke ud af denne store Velstand, disse mange Millioner Kroner, ogsaa kunde blive en lille Smule til den Del af Landet, hvor jeg hører hjemme. Jeg skal ikke her komme ind paa lokale Enkeltheder, men skal gerne være til Tjeneste overfor den højtærede Finansminister med at paapege Ting, hvor han for en billig Penge kunde erhverve sig Lolland-Falsters Taknemmelighed.

Klaus Berntsen: Det havde oprindeligt ikke været min Hensigt at lægge Beslag paa det høje Tings Tid ved denne første Behandling af Finanslovsforslaget. Jeg tænkte mig, at det vilde være gaaet hurtigt og let gennem Tinget, men da jeg nu ser, at Forhandlingerne har været flere Dage, og da der under de Forhandlinger, der er førte, er fremsat forskelligt vedrørende Forhold, der særlig interesserer mig, ønsker jeg at gøre nogle Bemærkninger til de fremkomne Udtalelser.

Jeg skal da først nævne et Spørgsmaal, der ikke alene har lagt Beslag paa Tingets Opmærksomhed, men ogsaa er drøftet i Bladene og har Interesse i vide Kredse, nemlig Spørgsmaalet om Friskolens Stilling overfor Myndighederne. Anledningen til, at dette Spørgsmaal er blevet draget ind i Debatten, er, som de alle har set, at en Præstovre i Vestjylland paa en højst aparte Maade gentagne Gange har trængt sig ind i en Friskole og dér opført sig paa en Maade, der efter min Formening er utilstedelig og i fuldstændig

Strid med den bestaaende Lovgivning vedrørende Friskolerne. Det vil vist være nyttigt i Anledning af den Diskussion, der allerede er ført, at optrække Linierne for, hvad der er Friskolernes Pligt, og hvad der er deres Ret, og saa se, om det, der er sket, er i Overensstemmelse dermed eller ej.

Under Enevoldsmagten fra 1814 til 1849 søgte saa godt som alle Børn i Landkommunerne den offentlige Skole. Der var kun enkelte Undtagelser, hvor f. Eks. en Præst, en Proprietær, en Godsejer eller en anden i Klasse med disse staaende holdt Lærer eller Lærerinde til sine Børn. Men da Grundloven af 5. Juni 1849 blev gældende Lov her i Landet, vakktes der en ny Bevægelse ogsaa paa Skoleverdenens Omraade. Grundlovens Fædre indførte en Paragraf, der nu staar som § 85 i Grundloven og lyder saaledes: „De Børn, hvis Forældre ikke har Evne til at sørge for deres Oplærelse, vil erholde fri Undervisning i Almueskolen.“ Det er klart, at det, der er udtrykt i denne Paragraf, vidner om, hvad Grundlovens Fædre er gaaet ud fra, det i og for sig selvfølgelig, at de, der har Evne til at sørge for deres Børns Undervisning, gør det, men at intet Barn maa unddrages Undervisning, og derfor staar den offentlige Skole og tilbyder sig. Det er ikke underligt, at denne Tankegang greb Befolkningen. Allerede i 1850 stiftedesovre paa Fyn af den bekendte Skolemand Christen Kold den første Friskole. Ved Siden af denne ledede han en Højskole, og fra hans Højskole udgik en Række af Friskolelærere, som for en Del fik deres Forberedelse i Kolds Friskole, som stod i nøje Forbindelse med hans Højskole. Men der var fra Begyndelsen ingen faste Regler, og Friskolebevægelsen mødte stærk Modstand fra Autoriteterne. Særlig en stor Del af Præsterne rasede mod Bevægelsen, en stor Del af Lærerne ligesaa, og alle Skolemyndigheder saa fra Begyndelsen med en vis Uvillie paa den. Saa tog Rigsdagen sig af Sagen, og ved Lov af 2. Maj 1855 lægges det første lovlige Grundlag for Friskolerne, der ved afstikkes Rettighederne og Pligterne. § 1 i Loven af 2. Maj 1855 lyder saaledes: „Forpligtelsen til Skolegang bortfalder for de Børn, hvis Forældre eller Værger erklære selv at ville sørge for deres Undervisning og regelmæssigt efter Tilsigelse lade dem møde til Overhøring i Distriktets Skole ved hver ordentlig Eksamen, saa længe som Børnene ved disse Prøver af Skolebestyrelsen, nemlig Skolekommissio-